

VIDĚT MĚSTO BRÝLEMI BUDOUCNOSTI

Anotace

Pojďte si společně s žáky nasadit brýle budoucnosti a podívat se na vaše město jinak než jste zvyklí - v budoucnosti. Minilekce snadným způsobem uvede žáky do zamýšlení se nad městem - jaké město by chtěli, co je pro jejich život ve městě důležité, nebo naopak co by změnili. Na závěr žáci porovnávají své představy se svou reálnou obcí.

Typ celku a doba trvání

Dvě na sebe navazující vyučovací hodiny. Začátek minilekce probíhá ve třídě, závěrečná část probíhá v terénu procházkou po obci.

Cílová skupina

Žáci I. stupně základních škol – 4. - 5. ročník.

Kontext a mezipředmětová propojení

Aktivita propojuje český jazyk a výtvarnou výchovu.

Cíle a výstupy

Cíle: Žák si všímá, že místa mají svůj význam a že lidé tento význam mohou vnímat různě. Žák vyjadřuje, čím jsou pro něj nebo pro druhé místa významná, co se mu líbí, co v místě on sám potřebuje ke spokojenému žití.

Výstupy:

- Žák výtvarně znázorní své ideální město budoucnosti.
- Žák přímo v terénu porovná svojí ideální představu místa s místem reálným.

Stručný popis aktivit

Aktivita 1: Moje město budoucnosti - naladění žáků na téma

Doba trvání: 15 minut

Místo: třída

Pomůcky: žádné – žáci mohou pracovat s imaginárními brýlemi (nebo tip, aby si žáci přinesli do školy sluneční brýle nebo aby si brýle vytvořili v předchozích hodinách výtvarné výchovy)

Popis aktivity:

Podpořeno Norskem prostřednictvím Norských fondů

Zajistíme, aby byl ve třídě klid, aby nás nikdo a nic zvenčí nerušilo (např. dáme zvenčí na dveře list papíru s upozorněním, v létě na chvíli zavřeme okna, vypneme telefony, můžeme i zatáhnout závěsy a ztlumit světla apod.).

Seznámíme žáky s kouzelnými brýlemi budoucnosti. To jsou brýle, které umožňují žákům vidět jejich vysněné město v budoucnosti. Když si je žák nasadí, pomalu se ocitá v budoucnosti, kde se věci postupně mění tak, jak by si přál. Můžeme buď pracovat se slunečními brýlemi, které představíme jako kouzelné nebo můžeme pracovat pouze s imaginací a brýle si představovat.

Následně žáky požádáme, aby se pohodlně usadili na židlích a nasadili si pomyslné brýle budoucnosti: *„Pokud nám to nevadí, zavřeme oči, uvolníme celé tělo, dýcháme zhluboka, tak, aby nám bylo co nejvíc příjemně. Cítíme židli, jak nás pevně podpírá a taky cítíme zemi, jak se nám o ní naše nohy pevně opírají... Představíme si, jak si nasazujeme brýle budoucnosti... Teď se společně zkusíme projít naším snovým městem v budoucnosti a já budu vaším průvodcem. Bude to trvat asi 5 minut. Během této doby, prosím, nemluvte a představujte si, jak procházíte městem podle mých instrukcí.“*

Pomalou a s pauzami čteme text (který je možné si dle libosti upravit):

„Představte si, že sedíte na náměstí (na návsi, ve středu obce,...) ve vašem městě, někdy v budoucnosti. Za ta léta se toho odehrálo hodně a to místo se trochu změnilo. Takže byste ho možná nepoznali. Jak sedíte, cítíte dotek lavičky a tento dotek si chcete pořádně vychutnat. Proto se na ní pohodlně uvelebite... Kolem vás jsou slyšet hlasy lidí, kteří prochází kolem. Cítíte, jak vás ovívá jemný vánek a svítí slunce. Je vám moc příjemně... Rozhlížíte se po domech, které zde stojí, všímáte si, jak jsou velké, široké a také krásně barevné? Jak vypadají jejich průčelí. Která vás lákají nejvíce ke vstupu, co se v nich skrývá? Ale nejsou tu jenom budovy. Je tu i spousta jiných zajímavých věcí, jen se pořádně rozhlédněte... Jak si zasněně prohlédnete toto místo, uslyšíte hlasy kamarádů, a tak se za nimi vydáte. Procházíte křivolakými uličkami, skrze které prosvítá sluníčko. Kráčíte po krásném, starém chodníku a prohlédnete si stromy, které jsou podél nich vysázené. Míjíte obchůdky, autobusovou zastávku, zahrady a najednou se dostáváte klikatou cestou na tajemné místo... To místo je takový ukrytý střed... srdce města, kde se scházíte s kamarády, cítíte se tu příjemně. Je to střed, který ukrývá tajemství. Je tu spousta věcí, které potřebujete k životu. Pomalu se rozhlížíte, prozkoumáváte ty věci, budovy, prostory i stromy, prolézáte zákoutími a užíváte si každou chvíli. To místo vám dává vše, co potřebujete. Co to vlastně je? Pořádně se rozhlédněte, jak to místo vypadá. Prohlédněte si ho jako celek... A podívejte se i na detaily, možná je tu něco, čeho jste si ještě nikdy nevšimli, o co se jedná? Pomalu si sedáte na lavičku, cítíte, jak svítí sluníčko, užíváte si krásné počasí a je vám příjemně... Až si užijete tento pocit, můžete pomalu otevřít oči.“

Bezprostředně po imaginaci se žáků zeptáme (poprosíme je, aby to vyjádřili jedním slovem):

Podpořeno Norskem prostřednictvím Norských fondů

- Jaké to pro vás bylo?
- Jak jste se cítili?

METODICKÁ POZNÁMKA: Důležité je sledovat, zda aktivita nezanechala negativní emoce u některého z žáků a případně s tím dále pracovat.

Aktivita 2: Kreslení mého snového města budoucnosti

Doba trvání: 20 minut

Místo: třída

Pomůcky: papíry, různé výtvarné potřeby (pastelky, vodovky,...)

Popis aktivity:

Rozdáme žákům papíry, výtvarné potřeby – pastelky, vodovky apod. Jejich úkolem je nakreslit, jak vypadá jejich vysněné město. Po dokreslení se s žáky o výtvorech bavíme:

- Co je ve tvém snovém městě budoucnosti zajímavého/co tě překvapilo?
- Co bylo pro tebe důležité v tvých představách, aby ses ve svém snovém městě cítil dobře?
- Co z tvého snového města již v našem opravdovém městě je?
- A co naopak z tvého snového města v našem opravdovém městě není? Chybí ti to? Chtěl bys to doplnit?

Kdo chce, může se s ostatními podělit o přidat odpovědi na výše uvedené otázky.

Aktivita 3. Procházka městem - porovnávání imaginace s realitou

Doba trvání: 45 minut

Místo: obec/vybraná místa v obci

Pomůcky: žádné

Popis aktivity:

V závěrečné části minilekce žákům sdělíme, že nyní půjdeme porovnávat snová města s naším reálným městem. Poté se vydáme se společně s žáky ven na procházku a všímáme si rozdílů mezi snovým městem budoucnosti a reálným městem, ve kterém žijí. Žáci společně s námi mohou porovnávat, co z jejich imaginárního města v jejich reálném městě již je a dobře funguje, a co naopak chybí, co je nutné doplnit a proč. Učitel žáky vede k úvahám nad tím, co by se z jejich měst budoucnosti dalo přenést do reálného města a jaké by to mělo dopady na jejich život a život ostatních členů komunity.

Co by minilekci ve výuce mělo předcházet a co by na ní mohlo navazovat

Výuce by mohlo předcházet téma města jako takového, jeho vývoj, funkce apod. Zároveň ale tato aktivita může být jako úvodní, motivační než téma moje město/obec začneme vyučovat. Dále by mohla proběhnout předehra k této minilekci – výroba brýlí budoucnosti.

Následovat by mohla další minilekce z nabídky s názvem Mapování místa pocitovou mapou, v níž žáci mapují jak se ve městě cítí oni, jejich spolužáci, rodiče, prarodiče a další členové komunity - jaká místa mají rádi, líbí se jim, kde se naopak cítí nebezpečně, nelíbí se jim, mapují tajemná místa apod. Propojení obou aktivit může sloužit jako přemostění se z imaginárního světa do reálného světa, tedy do reality jejich města.

Využití místa a komunity při minilekci

Minilekce slouží jako úvod do místně zakotveného učení, kdy se žáci teprve začínají zamýšlet nad svým místem pomocí příběhů a imaginace.

Naplnění principů MZU a dosažený stupeň žebříku MZU

Principy:

Učení v místě - Učení se v průběhu minilekce přesouvá mimo třídu, učebnou se stává obec a její okolí.

Učení o místě - Pro učení využívá minilekce místních témat a souvislostí. Žáci se zamýšlejí nad obcí jako místem ke spokojenému životu. Zjišťují silná a slabá místa svého města.

Učení skrze místo - Skrze představu o vysněném městě se žáci učí, jak město funguje. Přemýšlejí, co v jejich místě již je a funguje, co by mohlo být jinak.

Učení pro místo - Motivační aktivita může vést k mapování, co ve městě chybí, nefunguje a co by žáci později mohli pro zlepšení udělat. Z výtvorů doporučujeme udělat výstavu, případně anketu - jaké je podle vás ideální město, co vám u nás ve městě chybí - to už je jen kousek k výsledku zmapování toho, jak město vylepšit.

Vztah k místu - Žáci porovnávají ideální město se svým městem a díky tomu zjišťují jeho hodnoty, to přispívá k utváření si vztahu k místu.

Přízpůsobení místní situaci - Učení je přízpůsobeno specifickým místním podmínkám a potřebám. V závěrečné debatě při procházce žáci odpovídají, proč jsou věci v reálném městě jinak než v jejich vysněném městě.

Osobní relevance - Učení je pro žáka osobně relevantní - vidí souvislost s vlastním životem. Žáci se zapojí svými vlastními představami a pokračují, co by oni sami konkrétně ve městě chtěli, doplnili, změnili.

Aktivní účast/participace žáků - Aktivita podněcuje žáky k tomu, že i oni mohou participovat na změně v jejich městě.

Partnerství s komunitou – Tento princip by mohl být naplněn při následné práci (viz doporučená následná minilekce Mapování místa pocitovou mapou), kdy žáci dotazují ostatní členy komunity a ponoukají je k přemýšlení o jejich ideálním městě a také k zamýšlení se nad tím, co ve městě chybí.

Mezioborovost - Aktivita spojuje obory socioekonomické (funkce města, obce), historické (vývoj města), výtvarné a jazykové (prezentace svého města, poslouchání textu při imaginaci).

Plnohodnotný nástroj výuky – Minilekce naplňuje tyto vzdělávací oblasti RVP: výchova k občanství, výtvarná výchova. Dotýká se také těchto průřezových témat: osobnostní a sociální výchova

Spolupráce - Tento princip v minilekci není plně naplněn, žáci pracují sami. Až v následné práci se mohou spojit do skupin a spolupracovat např.: na tvorbě ankety apod.

Žebřík místně zakotveného učení (tučně zvýrazněn stupeň minilekce):

1. stupeň

Výukové hodiny upravené tak, aby stávající učební celky zahrnuly místní příklady.

2. stupeň

Výukové hodiny vytvořené tak, aby zahrnovaly přímé zkušenosti s místem (nebo aplikace přímé zkušenosti s místem do již existujících učebních celků.)

3. stupeň

Učební celek vytvořený tak, aby využíval výhody místa a vytvářel partnerství s komunitou.

4. stupeň

Integrovaný učební celek MZU se servisním učením a silným partnerstvím komunity.